

Naročnina listu: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se račúnajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban štev. 113

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina plačana v gotovini.

"Straža" izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta štev. 5. Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštne proste. Telefon interurban štev. 113.

105. štey.

Maribor, dne 13. septembra 1922.

Letnik XIV.

Krščansko ljudstvo!

Usmili se gladujočih dijakov!

Ta teden se odprejo zopet srednje šole, gimnazije, realke, učiteljska, ter druge strokovne šole. Svojčas je prihajalo v šole veliko število nadarjenih, dobrih dečkov z dežele, sinov kmetskih staršev, celo bajtarjev, delavcev in obrtnikov. — Zadnji dve leti ter ob letošnjih priglasitvah za sprejem pa smo opazili, da je število dijakov iz teh vrst močno padlo. Vzrok je draginja, kajti sedaj računajo za dijaka stanovanje in hrano od 1500 do 2000 K mesečno in še več. Tega preprosti ljudje ne zmorejo več in zato tvorijo sedaj učenci z dežele komaj pičlo tretjino v vseh srednjih šolah na veliko škodo ljudstva v bodočnosti.

Kaj hočemo?

Naše ljudstvo rabi iz svojih vrst študirane ljudi: ki bodo skrbeli za njegovo izobrazbo, za napredek in vsestranski dobrobit. Iz kmetskih vrst morajo priti duhovniki, učitelji, uradniki, inženirji, izšolani trgovci in obrtniki, ter razni drugi stanovalci, da vsaj en del od njih ohrani spoštovanje in ljubezen do stanu in doma, iz katerega je izšel in do življenja in običajev, v katerih je kot otrok živel.

Posameznim ljudem ni mogoče žrtvovati za enega izmed svojih otrok po 15 do 30 tisoč kron na leto. Toda kar ne zamore posameznik, zamore ljudstvo skupaj.

Podpisani so sklenili priskrbeti dijakom z dežele večerjo. Za obed skrbi večinoma prekornostna Dijaška kuhinja in drugi dobrotniki, toda večerje ubožčki večinoma nimajo nikjer. Brez večerje ostati in to cele mesece, je pa za mladega dijaka grozno.

Stroški za večerjo.

Računamo, da bomo morali dajati skozi 10 mesecev vsak dan do 120 večerij, torej okroglo 36.000 — reči šestinideset tisoč večerij na leto. Ogromni so stroški, toda pogled na dobro in ukazljivo, pa sestradano in lačno mladino na eni strani in zavest, da naše krščansko ljudstvo ne zapira srca in svoje roke, kadar gre za bližnjega in lastno bodočnost, vse to nas navdaja s pogumom, da se lotimo dela. Prostore in kuhinjo nam da na razpolago požrtvovalno ravnateljstvo Dijaškega semenišča, jedilno orodje smo že oskrbeli in od usmiljenega ljudstva prosimo živil!

Zakaj Vas prosimo?

Prosimo za vse, kar mlad človeški želodec potrebuje in ljuba naša slovenska zemlja po Vašem delu rodi. Prosimo v prvi vrsti za *krompir, fižol, repo, zelje, žito vsake vrste, sadje, mast, drva*, pa tudi za druge pridelke in za denar. Vsak naj da po svojih močeh, po svoji volji in vesti! Vse bomo lepo spravili, pošteno porabili za dijake in Vam javno položili račun o vseh darovih in njih uporabi.

Koga prosimo?

Prosimo v prvi vrsti naše vrle zaupnike po farah in vaseh, naše Mladeniške in Dekliške zveze ter Marijine družbe. Obračamo se še posebej do naših tretjerednikov in sploh do vseh dobrih in krščanskih ljudi, da nam omogočijo izvršitev tega našega človekoljubnega in nujno potrebnega dela za učečo se mladino. Slovensko ljudstvo je plemenito darovalo in žrtvovalo zadnja leta za vse mogoče ljudi in namene. Darovalo je za srbske gladujoče otroke, za gladujoče Ruse, za razne pogorelce itd. Danes pa prosimo naše dobro in usmiljeno ljudstvo, da v imenu Boga daruje za svoje lastne gladujoče sinove.

Kako uredimo nabiranje?

Prosimo, da si naše organizacije, Mladeniške in Dekliške zveze, Marijine družbe in tretjeredniki še ta mesec določijo red po katerem bodo že vsaj prve dni v oktobru izvršile pobiranje od hiše do hiše v ta blag namen. Ena hiša v vsaki občini naj bo tako dobra, da hrani zbrane darove. Iz vseh

vasi v fari odpelje en voznik nabrana živila na naš naslov v Maribor ali na najbližnjo železniško postajo ter odda na naš naslov in naš račun blago na železnico. Vreče in zaboje vrnemo. Pri tem organizatoričnem delu prosimo posebej č. g. duhovnike, ki so si dovolj skusili gladi in pomanjkanja v študijskih letih in po ogromni večini tudi sedaj le životarijo, da našo akcijo ljudstvu priporočijo in pomagajo z nasveti, — saj vemo, da ima človek, ki sam trpi, največ smisla in srca za lačne in trpeče.

Sklepne besede.

Tako se obračamo na Vas, moške in mladeniči, ki ste si v svetovni vojski prebridko izkusili, kaj je trpljenje in glad. Prosim Vas, žene in dekleta, ki v delih usmiljenja niste nikdar odrekle. Trkamo na srca vseh, ki Vam ob Vašem delu in božjem blagoslovu ni bilo prej in ni treba sedaj gladovati. Za vsakega je hudo lačen biti, dvakrat hudo pa to za mladega in zdravega otroka, ki naj študira! Zato blago ljudstvo, odpri srce, odpri roke in daruj za dobre gladujoče dijake po svojih močeh. Nesebično boste dali, nesebično, pošteno in vestno bomo z Vašimi darovi samo za označeni namen gospodarili ter Vam javno polagati račun. Bog pa naj blagoslovi Vašo žuljavo, darežljivo roko in Vaše darove ter naš skupen trud!

Postavimo pa celo to akcijo za pridne gladujoče dijake pod varstvo božjega Srca Jezusovega, kateremu se je usmilito gladno ljudstvo na gori in ki ljudstva ni odpustil, ne da bi ga bil poprej čudežno nasitil. Priporočimo celo delo tudi prijatelju revežev, sv. Vincenciju Pavlanskemu in sv. Elizabeti, usmiljeni patronici revežev!

Usmiljeni Jezus bodi bogat plačnik za vsak tudi najmanjši dar!

V Mariboru, dne 10. septembra 1922.

ODBOR ZA DIJAŠKO VEČERJO:

Dr. Martin Matek, kapiteljski vikar; *dr. Ant. Korošec*, *dr. Josip Hohnjec*, poslanec; *dr. Anton Jerovšek*, ravnatelj Cirilove tiskarne; *Evgen Lorgner*, korni vikar kot tajnik in blagajnik; *prof. Vesenjak*; *dr. Karl Verstovšek*; *Franc Žebot*, poslanec, *J. Urbas*, predsednik Županske zveze.

Zagrebski zbor javnih delavcev.

Na kongresu javnih delavcev v Zagrebu, v nedeljo, 10. septembra je zadonel močen klic po sporazumu med vsemi tremi plemeni jugoslovanskega naroda, zlasti med Hrvati in Srbi. In od vseh strani, recimo tudi od vseh strank, ki so bile zastopane, je prišel krepek odmev: Hočemo sporazum.

Mi bi se bolj radovali tega klica po sporazumu, ako bi se bil oglasil v Beogradu ter našel najširši odmev tam, kjer je glavno taborišče plemenske hegemonije, upirajoč se na upravni centralizem. Tamkaj bi bilo zaobljeno jamstvo, da ta ideja ne bo samo ostala duševna last intelektualcev, marveč bo v praktični državni politiki dobila konkretne oblike. Toda Beograd še ni tako daleč. Tam je še vedno prevladujoča ideja plemenske supremacije in bo prevladovala naprej, dokler bo sta vlada Pašić in Pribičević.

Kakor pa je značilno in razveseljivo dejstvo, da ta ideja prodira tudi med srbske kroge. Ko se je ustvarjala ustava, je po odhodu Hrvatske zajednice naša stranka bila edina, ki je z vso energijo in z neumorno vztrajnostjo povdarjala potrebo sporazuma, brez katerega se ne more položiti trden temelj za vztrajno ureditev države. Na srbski strani takrat ni bilo dovzetnosti za to misel, ker so bili Srbi po izjavi radikalnega ministra dr. Velzarja Jankovića preveč opojeni z idejo zmage, ki bi se naj napram Hrvatom in Slovencem uveljavila v centralistični ureditvi naše države. Izmed radikalov se je zavzemal za sporazum in slovo samo Stojan Protić s svojimi maloštevilnimi pristaši. Današnja pobornika te ideje med demokrati Ljuba Davidović in Voja Veljković sta takrat plavala v istih vodah, kakor ogromna večina zastopnikov srbskega naroda. Žalostna praksa z vsemi svojimi tužnimi in poglobnimi pojavi je te primeroma še maloštevilne ljudi med Srbi podučila, da je centralistična teorija slaba in kvarna za državo.

Poleg klica po sporazumu je kritika sedanje centralistične uprave in po njej ustvarjenega notranjega položaja v državi bila druga vodilna ideja zagrebskega zbora. Tudi v tem je bil ves zbor istega mišljenja in

vsi govorniki, počenši od predsednika dr. Smodlake, so enodušno in enoglasno obsodili razmere v državi.

Dr. Smodlaka je izjavil, da centralizem ne velja nikjer na svetu, da birokratsko jerojstvo ni ideal, da brez svobode ni reda, toda svobode ni, ako pri nas 12 ljudi vlada, 12 milijonov pa mora samo slušati. Radikalni poslanec Arandjelović je ravno tako obsodil centralizem, da ne velja za nobeno zemljo, najmanj za našo državo, ker centralizem predstavlja posebno sposobno upravo, mi pa te nimamo; zato bi on bil proti centralizmu, ako bi tudi ta država bila samo srbska država. Voja Veljković, eden izmed duševnih voditeljev demokratske stranke, je na pripombo Slovenca dr. Rostoharja, da se v Beogradu slovenski akti spravljajo v klet, omenil, da tudi srbski akti romajo v klet, ker je uprava v istini slaba. Južna Srbija vzdihuje pod slabo upravo, tam je polno krajev, kjer ni ne osebne varnosti. Sedanja centralizacija je slaba.

Kaj pa se naj postavi namesto sedanjega centralizma? V tem pozitivnem pravcu zagrebski zbor ni postavil jasnega programa z izkristaliziranimi točkami, ker se najbrž niti tisti, ki so za sporazum med plemeni, še niso sporazumeli med seboj glede na bistvene točke podrobnega programa.

Kot glavna smernica za notranjo reorganizacijo države se je soglasno povdarjala ideja upravne dekoncentracije. Dr. Smodlaka je povdarjal načelo svobode na podlagi samouprave in dekoncentracije sedanjega avtokratskega režima. Voja Veljković se je izjavil za to, da se opusti sedanja slaba centralizacija ter da se gre drugim potom, in sicer tako, da se v poedinah središčih države nekateri posli izvršujejo definitivno, ne da bi bilo treba iti v Beograd. Mi smo, je rekel Veljković, za samoupravo, a znamo, da oblasti (pokrajine) niso pravilno določene, in pristali smo, da se to spremeni. — Državna uprava se mora razbremeniti na čim širše samouprave. Primeroma najbolj jasen je bil v tej stvari radikal Arandjelović, ki se je postavil na podlago Protičevega ustavnega načrta, ker je to solidna podlaga. Ljuba Davidović, ki je izjavil, da ne govori kot predsednik demokratske stranke in vobče ne kot strankar, je proslavljal jugoslovansko idejo, iz katere je proti vsakemu plemenskem bloku deduciral potrebo nacionalnega bloka. O politični ureditvi Jugoslavije pa je samo to povedal, da na njenem altarju ne bo nikdar tiganjnil plamen svobode, bratstva in enakosti.

Mišljenje in stremljenje zagrebskega zbora je dobilo svojo formulacijo v enoglasno sprejeti resoluciji, v kateri se povdarja te-le ideje: 1. Naroda bodočnost Srbov, Hrvatov in Slovencev je zajamčena v nerazdružljivem državnem edinstvu, moč in obstanek naše zajedniške države leži v narodni slogi in v zadovoljstvu vseh delov naroda. 2. Za ureditev političnih razmer in za uvrstitev državne misli, kateri prinaša največjo škodo istovetenje vsakokratne vlade z državo in centralizma z militarizmom, je v prvi vrsti potrebno, da se pobjljša državna uprava, ker je sedanja uprava glavni vzrok splošnega nezadovoljstva med narodom. 3. Za pobjljšanje javne uprave je vsekakor potrebno, da se najprej uredijo državne finance z uravnoteženjem budžeta, s štedljivostjo, z demokratsko preosnovno davčnega sistema, osobito s progresivnim obdačenjem osebnih dohodkov. 4. Za popolno ureditev države je še potrebno, da se centralni organi državne vlasti razbremenijo poslov, ki se tečejo specialno interesov poedinih krajev ali pokrajin, da bi izvrševanje teh poslov bilo ljudstvu bližje in bolj pristopno in da bi se osrednje vlasti moge popolnoma posvetiti večjim vprašanjem splošnega državnega interesa. Zato je treba, ne samo, da se izvede administrativna dekoncentracija, katero že danes zahteva vse javno mnenje, marveč, da se po stvarni vsebini razširi narodna samouprava, tako, da ona v istini omogoči udeležbo ljudstva pri vodstvu poslov v svojem kraju. Za ustvarjanje take samouprave je neogibno potrebna nova razdelitev zemlje v oblasti, ki so večje in sposobnejše za življenje, sestavljene po narodnih potrebah v skladu z voljo naroda. 5. Naša kraljevina naj se imenuje z enim imenom z jugoslovanskim. To zajedniško ime noče izpodrinuti zgodovinsko posvečeno ime Srbov, Hrvatov in Slovencev, marveč hoče s spoštovanjem do teh imen in do drugih svetinj narodne prošlosti probuditi in razviti v narodu zavest državnega edinstva in narodne solidarnosti. 6. Obsodujoč na eni strani metode politične abstinence v državi in obračanja na inozemstvo, na drugi strani metode terorizma in nasilja in širjenje korupcije, izraža kongres željo, da se ustanovi Jugoslovanska zajednica, — zveza narodnih strank in grup, katere so voljne v tem duhu sodelovati na podlagi zajedniškega delovnega programa, ki se raj dogovorno izdela.

Politični položaj.

Seja ministrskega sveta, ki je bila sklicana dne 6. t. m., je bila odložena, ker se je v istem času vršila seja vodstva demokratske stranke. — Torej, najprej stranka, potem dolgo, dolgo nič in še le potem država.

Sicer je to itak znano za sedanjo vladu, vendar pa je dobro, da se zabeleži.

Ministrski svet — sklicanje parlamenta in dr. Žerjav. Ministrski svet je sklenil, da se skliče zakonodajni odbor 1. oktobra, narodna skupščina pa 5. oktobra. Minister socijalne politike dr. Žerjav, ki bi naj pobijal draginjo (katere je tudi sam kriv v veliki meri, op. ur.), je zopet bolehav in ne more vršiti svojih poslov. Ministrski svet je postavil dr. Žerjavo pred dejstvo: ali naj prevzame takoj svoje posle, ali pa bo imenovan njegov namestnik.

Demokracija, glavni organ demokratske stranke piše v uvodniku: «Mogoče je, da narekuje Pribečević novo orijetacijo razpoloženje njegovega volilnega okraja, njegove Like; toda držanje Like ne more biti niti najmanj merodajno za Šumadijo in druge kraje, ki žele, da se država postavi na načelo popolne solidarnosti med njenimi plemeni.» — Časi se spreminjajo in z njimi demokrati in ustava.

Poštna naredba. Za ministrom policije, ki je izdal naredbo proti batinanju, prihaja minister pošte in brzojava, ki izdaja naredbo proti nerednostim poštne uprave in poštne prometa. Vse pošte v državi so beje dobile to naredbo, ki zabičuje, da se ne sme nobena pošiljatev izgubiti in zadržati ter da bodo krivci vseh nedostatkov strogo kaznovani. Za pakete, pisma in časopise, ki se izgubijo, so vsi poštni organi odgovorni, ki so imeli z njim opravka in če se krivda tega ali onega ne da takoj dognati, mora poštna direkcija, oziroma urad poravnati škodo ter potem v svojem delokrogu zasledovati povzročitelje. — Naredba je dobra, pa saj tudi protibatinska ni slaba, samo da se tudi od nje ne pričakuje dosti haska. Naredba proti batinam, batine in batinaši ostanejo, naredba proti poštnim neredom, nered in korupcija pa ostane.

Zvodenje denarja. Zaradi trenutnega predjesenskoga zastojanja v trgovini, se splošno občuti pomanjkanje gotovine. To je ugodno vplivalo na dvig vrednosti našega denarja v notranjosti. Narodna banka, od katere zahteva vojni minister milijonske kredite za vojsko, pa se namerava okoristiti s temi okolnostmi in izdati v promet novih bankovcev v znesku še ene četrtine dosega krožnega denarja v prometu. To pomenja zvodenitev in poslabšanje vrednosti našega denarja, kar je v izključno korist kapitalistom in verižnikom.

Amerikanska kontrola. Prihodie dni pridejo v Beograd odposlanci Bleerove bančne skupine iz Amerike na videz kot strokovnjaki, da presodijo, kako bi se uravnal spoj Beograda z morjem, v resnici pa kot jerobi naše finančne uprave, ki je dobila del ameriškega posojila. Znano je, da bo Bleer izročal večji del prvega posojilnega obroka samo družbi, ki bo gradila železnice in ne finančnemu ministru in tako imajo ti njegovi odposlanci gotovo še posebne izkoriščevalne namene na račun naše države.

Kraljević Jurijeva zadeva — še vedno ni končana, če tudi so ministri odločili, da se princu za 20 mesev oavzamejo vse predprave kot članu kraljevskega doma ter da se kot navaden državljani Gjorgje P. Kara-gjorgjević nastani ali bolje rečeno, konfinira v Nišu. Kraljević enostavno ne gre in dosegel je to, da se je v njegovi navzočnosti odprl testament pokojnega kralja Petra. To se je zgodilo v soboto. Kraljeviću sta prigo-varjala ter ga spravljala v Niš namestnik vladnega predsednika Timotijević in pa minister pravde Marković. Ta je končno obetal, da bo še enkrat govoril s kraljem in naj kraljević vsaj tako dolgo mirno čaka, če že noče iti v Niš. Kraljević je ostal pri svoji zahtevi, da hoče takoj videti očetovo oporoko. Ob 6. uri popoldne so testament res odprli. Navzoč je bil tudi kraljev adjutant general Hadžić, s kraljevićem je prišle tudi njegov odvetnik Dukanec. — Testament pravi, da se mora vse premično in nepremično imetje razdeliti na tri enake dele med brata Aleksandra in Jurija ter sestro Jeleno. Dvor na Oplencu spada sicer med kralj Aleksandrov delež, biti in ostati pa mora dostopen vsem članom kraljevega doma in v prvi vrsti seveda vsem trem dedičem. Po tej oporoki torej kraljeviću Juriju ni treba iti v Niš, ostane lahko na temu, kar mu po oporoki pripada, ali pa celo na dvoru na Oplencu pa naj bo to drugim prav ali ne, oporoka se ne da razveljaviti in tudi ne prikriti, ker je bila že enkrat razglašena celo v navzočnosti pravnega zastopnika kraljevića Jurija.

Po svetu.

Ogorčenje Reke proti Italiji. Reški «Voce del Popolo» je poln ogorčenja proti Italiji, ki igra z Reko tako grdo igro. Zahteva, naj se takoj omogoči vrnitev in redno delo reške konstituantne. To naj se izvrši tako, da se odstranijo iz Reke vse laške čete in funkcionarji in prevzame vso oblast in skrb za javno varnost zakoniti reška vlada. Ako pa Italija sploh čet noče umakniti, potem naj pošlje na Reko svoje čete v enaki moči tudi Jugoslavija, ki je drugi pogodbenik rapalske in sammargeritske pogodbe in je na redu v reški državi enako interesirana.

Zahteve čehoslovaških narodnih socijalistov. Po poročilih se je v zadnjem času znatno okrepila v Čehoslovakiji narodno socijalistična stranka. Doslej so bili čehoslovaški narodni socijalci zastopani z dvema portfeljema, a sedaj po strankinem ojačenju zahtevajo za novi kabinet tri ministrska mesta in med temi prosveto, katero bi naj prevzel senator Klofač.

Romunski parlament bo sklican na izredno zasedanje, da dovoli zvišanje civilne liste kraljevi rodbini in da sklene zvišanje draginskih doklad državnim uslužbencem. Prvo bo na vsak način gotovo, glede drugega je pa veliko vprašanje, ker je bukareški vladni kabinet beograjskemu podoben.

Donavska konvencija. Francoskemu zunanjemu ministru so sporočili zastopniki Anglije, Belgije, Ita-

lije, Grške, Romunije, Jugoslavije in Češke ratifikacije svojih vlad glede donavske konvencije.

Grki so predali Smirno Turkom brez vsacega odpora dne 9. t. m. Po grških poročilih so izpraznile grške čete Smirno v popolnem redu; na to je vkorakala v mesto druga divizija čet Mustafa Kemal paše, pod poveljstvom generala Zaki. Turška konjenica je zasedla tudi mesto Pergamon.

Novi grški kabinet Triantasilakos je prisegel kralju.

Irski je dobila novo vladu pod predsedstvom Dail Eireana Cosgrovea. Irski vstaši še vedno kalijo po velikih mestih javno varnost z bombami.

Vprašanje razorožitve. Mešana komisija, ki se z njim bavi, je že izročila tretji komisiji v Ženevi svoje poročilo. Kakor lani, tako povdarja tudi letos ta komisija v svojem poročilu, da so največja ovira razorožitve neurejene in nestalne politične razmere. Ta je dobral — Oni, ki take neurejene razmere ustvarjajo, jih rabijo tudi kot izgovor, ker se ne marajo odreči svojega militarizma.

Česa nam je treba?

«Ljudi, katerih ne more nihče kupiti».

«Ljudi, ki so tako močnega karakterja, da se morejo upreti vsaki želji po bogatstvu na tuj račun».

«Ljudje, ki so ravno tako pošteni, kadar gre za malenkost, kakor takrat, kadar gre za velike stvari».

Ljudje, katerih težnje gredo daleč preko meje osebnih interesov».

«Ljudje, ki smejo podvzeti, kar je dobro, koristno in častno, ki pa ne ostanejo, če pretrpe poraz».

«Ljudi, ki nimajo dveh meril in moral, eno merilo za svoje privatno življenje, drugo pa za svoje posle».

«Ljudi-državniki, katerim so občni interesi dražji od njihovih osebnih interesov ali interesov njihove okolice».

«Ljudi, kateri drže prijateljem dano besedo in ostajajo zvesti v dnevih sreče in nesreče».

«Potrebno je z eno besedo, več ljudi, kakor jih običajno je».

Tako pravi beograjska «Politika» ter trdi, da je to pisal in zahteval neki srbski list že davno pred vojno. Seveda brezuspešno. Današnja ujedinjena Jugoslavija ima še več tem zahtevam ravno nasprotnih tipov, kot jih je imela predvojna Srbija.

Danes imamo celo vrsto ljudi, ki se dajo kupiti in prodati, ima ljudi brez karakterja, ki hlepijo samo za bogastvom in profitom, imamo ljudi, ki sicer ne kra-dejo, sodržavljani malenkosti iz žepa, pač pa sušijo državne blaginje, izkoriščajo, zapravljajo državno in narodno imovino, ter državljane tako izmolzejo, da ne premorejo več stvari, ki bi se še izplačale oropati in okra-sti, imamo ljudi, ki gredo samo za osebnimi in strankarskimi interesi, ljudi, ki se pri vseh svojih afe-rah ne umaknejo ter naravnost paradižajo s svojo uma-zanostjo in korupcijo, ljudi, ki sploh ne znajo živeti in delati brez dvojne mere, ljudi, ki se spenjajo na naj-višja mesta radi osebnih koristi in ki v pohlepu in oblasti prodajajo, goljufajo, zatajajo, in ubijajo tudi najbližje in najdražje, — s kratka, mesto častitih in ne-omadeževanih ljudi imamo celo vrsto kriminalnih in nemoralnih tipov.

Temu primerna je tudi politična situacija, označena s sledečimi dejstvi:

Kraljevsko oblast izvršuje policajminister, ki je edini s par drugimi še v Beogradu. Vsi drugi so se raz-pršili na vse strani, ker se ne morejo prav pobotati in zediniti glede korit in profitov, da pa lepše izgleda, ra-bijo za svojo nemarnost razne izgovore.

Tako državni svet ne dela, ker nima pravih prostorov, na važne stvari se ne odgovarja, ker ni — podatkov. Glavne kontrole ni, ker se še radikali in demo-kрати niso pobotali.

Policajminister se zadovoljuje in postavlja s pa-pirnatu naredbo proti batinanju ter ne pride do dejanj, ko mu državni organi pretepajo in mučijo državljane pred nosom.

Finančni minister povišuje takse in trošarine na glavne življenske potrebščine malega človeka, mirno gleda, kako banke in veletržci kupujejo živež in pri-delke, da jih prikrijejo in podražijo in vse, kar se sto-ri glede in radi draginje, so vladna posvetovanja z istimi verižniki in špekulanti, ki jo delajo in k večje-mu še kaka obljuba, da se bodo zahtevali in pribavili «podatki» iz gladnih krajev, ker se ni dovolj, da ljudje umirajo od lakote.

Nereden promet se urejuje s tem, da se v Beogradu za 240 milijonov gradi prometno-upravna palača.

Za izdatke na oficirske plače se še iščejo krediti za stradajoče uradnike in druge državne uslužbence se pa živ krst ne zmeni meneč, da si eni itak po mini-strskem nasvetu z uradno oblastjo pridobijo dovolj za-rade, drugi, ki niso za to sposobni, pa naj stradajo in poginejo.

Vojska je seveda prva in da se posebno vidi njeno prvenstvo in njena potreba, govori minister Timotije-viće o morebitni vojni z Italijo. Njegova izjava je kla-sična. Pravi namreč, da bi v tej vojni zapustili in pre-pustili Slovenijo in Hrvatsko ter se tam nekje okrog Gjevgljije potolkli z Italijani.

Istčasno pa hoče finančni minister zboljšati valuto, milijone meče na borzo ter se niti malo ne zaveda, da ena sama taka izjava, kjer se žvenklja z orožjem, va-luto bolj ubija, kot ji pa intervencija Narodne banke pomaga.

Tajnost ameriškega posojila se razkriva. Trinajst milijonov dolarjev smo dobili, na daljnih deset se je Bleer obvezal, noče jih pa dati državi, temveč samo

družbi za zgradbo železnice in s tem bo stvar gotova. O kakih 100 milijonov sploh ni govora. Na ostalih 75 milijonov se Bleer ni obvezal in ne more jih v Ameriki za nas nabrati.

Premalo je denarja, da bi se izpolnile obveznosti napram invalidom, katerim dolguje država na malih podporah cele milijarde, premalo je denarja za urad-niške in delavske plače, za poravnavo računov pri obrtnikih, ki so zalagali državo, toliko ga je pa vendar-le, da se režimski ljudje lahko pošiljajo na izlete in da se raznim delegatom poleg visoke plače dajejo še 250 dinarske dnevnice.

Iz celega vladnega tabora in posameznih vladnih strank se tudi dobro zrcali morala in kvalifikacija da-našnjih vladnih ljudi.

Radikalec dr. Velizar Janković hoče z napadi svo-jega lista «Balkan» strmoglaviti strankarskega druga prometnega ministra Stanića, minister Pucelj dobiva hude klofute od politično in mešetarsko zavezniške strani in da bo senzacija še večja, prinaša «Beograjski Dnevnik» poročilo o zarotniških in rovarskih naklepih v krogu najvišjih oficirjev.

Šef kraljevske garde in «bele roke» general Živko-viće napada vojnega ministra generala Vašića, ter za-hteva, da se umakne in upokoji. Ob enem se pa po li-stih namiguje, da je bil general Vašić — avstrijski kon-fident.

Javnost in listi zahtevajo, da se obelodanijo kon-fidentski spisi, kar se že tri leta obeta in ne izvrši.

Pohlep po oblasti in bogastvu je tako razvel du-hove, da se cela vladna stavba maje in podira. Pašić si gladi brado nekje na Češkem, Pribečević grize nohte nekje v Dalmaciji, oba premišljujeta, kako bi zgradila novo in sicer ne na novi, temveč na stari podlagi oseb-nih pohlepniških interesov, ker sta baš ta dva moža prva med današnjimi državniki, ki nočejo uvideti in raz-umeti, kaj nam je potrebno in kaj nas še lahko reši.

Beleške.

Konfidenti. Beograjski politični trg je naenkrat pre-tresla vest, da je baje tudi vojni minister general Vasić na listi avstrijskih vojnih konfidentov ali ovaduhov. Eni listi to naravnost trdijo, drugi namigujejo, tretji oporekajo, vlada pa skriva vse avstrijske spise in arhive že četrtu leto. Imeti mora svoje vzroke, da avstrijskih špijonov ne raz-postavi in vzrok je lahko samo to, da so med njimi ljudje, ki s današnjemu režimu to, kar so bili avstrijskemu, ali pa še celo mnogo več. Radi teh se lista ne objavi, vlada pa itak že vajena, da sedijo v njej ljudje, obremenjeni z razno-vrstnimi obtožbami. Obtožen in obdolžen je Pribečević, ob-tožen je Žerjav in zakaj ne bi smel biti še Vašić ali kdo drugi? Za obtožbe vseh vrst se vlada ne zmeni in če je ona ravnodušna, je lahko minister Vasić tudi. — Konfidentsko listo, ki jo vsak prikriva, pa sedaj razni listi obravnavajo. Zagrebški fašistovski «Pokret» je priobčil celo vrsto hr-vatskih imen trdeč, da so to konfidenti, ne pove pa, kje naj bi bili vpisani. Ljudje okrog Pokreta niso imeli dostopa do avstrijskih arhivov in tako bo cela «lista» izmišljena. Drugo listo prinaša zagrebški «Hrvat» in o tej listi je treba resno razmišljati. Okrog Hrvata so namreč ljudje, ki so ob preobratu izvrševali in vzdrževali prvo oblast in upravo v Zagrebu ter so gotovo imeli dovolj prilike, da si ogledajo avstrijske spise predno so jih srbski upravni organi odpe-ljali v Beograd. Hrvat-ova lista konfidentov se naslanja na spise 13. vojnega avstrijskega poveljstva, ki je bilo v Za-grebu in je tam svoje arhive tudi pustilo. Iz Hrvat-ove liste bodi navedeno samo nekaj imen, vsako ime je oprem-ljeno s številko: 77. Stevan Savić, trgovec iz Kragujevca, 24. Danilo Cvetković, gostilničar Valjevo, 100. Janko Vuka-sović, srbski podpukovnik iz Beograda, 12. Miloš Zarić iz Batajnice, Aleksa Ilić, pisar iz Beograda, 79. Stevan Ser-danović, pisar iz Zemuna, 124. Ivan Dimitrijević iz Nego-tina, autograf v srbskem vojnem ministrstvu itd. Vlada še ni odgovorila, kaj je na tej listi in kaj je z ljudmi, ki so na-vedeni. Odgovora najbrž tudi ne bo, in sedaj naj državo-tvorci utrdijo, ali so te osebe v demokratski ali pa v radi-kalni stranki.

Dosta jada i — dositejada! Niški pravoslavni vladika Dositej je pred dvema letoma, z bogato podporo beograjske vlade, odšel v Čehoslovaško, kjer se še danes nahaja. V pomoč mu je dan neki Crvčanin kot tajnik, plačan iz naše državne blaginje. Njegova misija je v tem, da vodi boj proti katoličanom v korist nekeke «češke narodne cerkve». Ta «cerkev» bi se itak ne mogla vzdržati niti en dan, da ji niso odprti framašonski viri, katerim naši dinarji niso redka prikazen. Razumljivo je torej, da se pošena čehoslo-vaška (in ne samo katoliška) javnost bori proti temu vsil-jivemu tuvcu, ki si v tuji hiši, kjer uživa gostoljubnost, lasti vloge, ki nasprotujejo mišljenju ogromne večine čehoslovaškega naroda. In tega človeka zdražbarja je na čehoslovaški zemlji, v očigled vsemu čehoslovaškemu narodu, ki odločno obsoja tak čin, sprejel Pašić in ga pre-stavil skupno s Crvčaninom kralju Aleksandru in kraljič-i. S tem je vlada, ki je edina odgovorna za celo krone, pred vsem svetom priznala službeni značaj misije pravoslavne vladike Dositeja in njegovega tajnika Crvčanina. V bratski češki zemlji je naša vlada vrgla rokavico katoličanom, Ker se je torej to zgodilo izven naših državnih meja, ima ta čin vlade mednarodno značaj, ki bi v normalnih razmerah moral izzvati težke zapletljave nedoglednih posledic. Srbsko-pravoslavna Dositejada kali vode, ki itak niso bistr-e ce pa kdo misli, da se bo v kalnem ribarilo, naj ve, da so srbsko-pravoslavne mreže preslabe za katoliške ribe. Si-cer pa bo v tem skrajno žaljivem in izzivalnem škandalu itak še govora. Dosta jada — dositejada!

Sliko današnjega režima takole prinaša beograjska «Republika»: «Neki srezki načelnik, ki je na razboj-niški način premlatil v svoji pisarni nekega nedolžnega učitelja, je postavljen za sodnika. — Neki pretepač, ki je dvakrat sedel v ječi je imenovan za policijskega pisarja v prestolici SHS. — Neki vojni begunec, afera ki je bil obsojen na 10 let ječe, potem pomiloščen, imenovan za sekretarja v finančnem ministrstvu. Neki defraudant, ki ga je policija iskala, da ga zapo-je sprejet kot žandarmerijski kapetan in adjutant zar-

darmerijske komande. — Neki višji oficir, obtožen radi 15 umazanih stvari, je nastavljen pri neki diplomatski misiji v inozemstvu. — Neki general, masten od pokradene masti, se pošlje na zelo visoko in važno mesto v inozemstvo. — Neki pokvarjeni študent, ki se je dolgo časa lažljivo predstavljaval za republikanca in revolucionarja, goljufivo izvaljal denar ter bil tudi zaprt v Parizu, se pošlje sedaj v Ameriko, skupno z nekim bivšim avstrijskim agentom, da agitira za vpisovanje našega posojila. — Pozivajo se torej vsi falsifikatorji, defraudanti, tuji agenti itd., ki so bili že v ječi ali so pa na njenem pragu, da se čimprej javijo sedanjemu kabinetu, naj jih namesti v službo tu ali pa nekje v inozemstvu. Oni, ki so že obsojeni, ali v konkurzu ali pa, ki so že dalje časa obsedeli v kaznilnicah, imajo prednost na boljša mesta in višji stalež. Pohitite vendar, izvoljeni in odbrani!

Bolje, da molči... Dr. Gregor Žerjav je dal «Pravdi» nekaj svoj intervju o zakonu o invalidih. Dobro bi bilo, da bi moralni invalid dr. Žerjav pogledal malo v zakon o bolnikih njegove vrste. Pokriti bi se moral z ušesi in molčati, ne pa dajati intervjuje in se predstavljati kot nekaka navidežno važna osebnost, ki treba, da se tudi čuje o njej! — Tako beograjski «Radikal».

Kam plovemo?

Kam plovemo, se dnevno izprašujemo; draginja raste še vedno, najpotrebnejše dnevne potrebsčine so se dvignile v ceni že do najskrajnejše meje, vkljub neki protidraginjski akciji, ki posluje nekje v Beogradu za omiljenje sadanjega položaja. Vedno bolj se nam odpirajo oči in se nam dozdeva, da je ta protidraginjska komisija le na papirju, ki nam meče samo pesek v oči. Enkrat hočejo vsaj nekoliko vplivati na padeč draginje, a drugi pa dvigajo davke in trošarine na take stvari, ki jih vsak delavec mora imeti. Na tak način hočejo od delavcev izžeti zadnji krajcar s temi davki, ki so navrženi na življenske potrebsčine. Ali bi ne bilo bolj umestno pošteno obdačiti luksuzne predmete, to je razna najdražja vina, na razkošna stanovanja in nedostojna, najdražja oblačila. In potem pa vsem predmetom, kar se tiče res potrebnih stvari, nastaviti maksimalne cene pod uradno kontrolo in davka proste. — Tista plača, katera pade na nas, nižje sloje od bogatih oboženih miz naših vladinovcev, ne zadostuje niti od daleč našim življenskim potrebam. Pisec teh vrst je zaposlen v podjetju južne železnice, ima tričlansko družino in ima skupno mesečnih prejemkov največ 2500 K. Sedaj pa s temi kronami izhajaj, če moreš; ako začnemo računati za živež cele družine, ne zadostuje niti za hrano; kje je pa potem obleka, obutev, kuriv, najemnina in še razna popravila in stroški, ki jih mora plačati najemnik. Ali naj to vse pade iz zraka? Predlagam javnosti v presodek in izjavo, ako ne pišem resnice!

Vsak, ako ni slep, mi mora potrditi, da pišem odkrito in brez olepševanja. Saj že dejanja govore. Vsakdanji časopisi so polni raznih goljufij, (ne ministriških afer), tatvin, ropov in raznih drugih sličnih stvari; ali ni to posledica draginje in lakote? Kdo je temu kriv? Morda hudobnost? Ne! Presodite! Ako je človek lačen in nima denarja, prositi ne sme, kaj mu torej preostane? Živ ne more v zemljo?!

Med tem časom, ko se kapitalisti mastijo z najmastnejšimi pečenkami, zalivajo z najdragocenejšimi vini, se mi ubogi trpinji moramo mučiti z nahrbtniki, ker smo začeli zopet oblegati kmete (kakor v vojnem času), da nam vsaj ti nekaj naklonijo. Seveda, da se mora tudi njim plačati, a da je to razlika, da kmet računa vsaj krščansko ceno, dočim naš trgovec računa svoje blago s stoterimi obrestmi. Ti naši trgovci (par izjem) hočejo na vsak način imeti svojo mastno nagrado, ne oziraje se na obupnost nižjih slojev. Poglejmo na primer mesarje. Po deželi kupujejo živino in obetajo za isto sramotne cene, a meso prodajajo po istih cenah kot poprej. Ali je to socialno, da si ti polnijo žepe na račun kmetov, ki morajo živino prodajati radi slabe letine in na račun revnih, nižjih slojev, ki morajo kupovati meso po teh oderuških cenah, ker kapitalist, akoravno mora tudi on kupiti z isto ceno, pač pa, da on zaračuna svoje višje življenske potrebe zopet nižjim slojem, to je v svojem «kšeftu». Tiste davke in sploh kar mora kapitalist plačati v višjih zneskih, to vse mora njemu povrniti tisti, ki je od njegovega «kšefta» odvisen, ozir., ki kupuje v njegovi trgovini. Njegov dobiček se ni zmanjšal, ampak vkljub draginji se mu je ogromno povečal. Poznam trgovca, ki je bil pred vojno na slabih nogah in bil svojčas navadni delavec in pismonoša, a sedaj je milijonar. Imam jasne dokaze in priče. V slučaju pa, da ga kdo opomni na to in ono, pa se ti pritožuje, da bo mogel kmalu trgovino zapreti, ker baje ni dobička. Vprašamo, od kod so pa tisti milijoni, na novo kupljeni vinogradi in stavbe, od kod tisti tisočaki, ki se dajejo za razne «Sokolske dome» in drugo. To je tisti denar, denar revnih slojev, nižjih uslužbencev, ko smo že morali prodati svojo obleko s telesa, da smo zamogli živeti in ta denar metati v nenasitno žrelo kapitalistov za življenske potrebsčine. Z obupom gledamo v bodočnost in bati se je najhujšega.

Kam plovemo torej? — V žrelo kapitalističnih nenasitnežev. —

Dnevne novice.

K sedemdesetletnici konjiškega m. g. arhidijakona. Dne 9. septembra je slavil v Konjicah svojo sedemdesetletnico naš vrli in m. g. arhidijakon Franc Hrastelj. Rodil se je 9. septembra 1852 pri Sv. Jakobu na Doli,

posvečen je bil 22. julija 1881 in arhidijakon je postal 28. avgusta 1910. Jubilantu kot vnetemu, marljivemu, izvenekveno delujočemu buditelju ter voditelju slovenskega naroda želi tudi uredništvo «Straže» še krepko vesela leta.

Duhovniška tretjeredna skupščina ima v petek, dne 15. sept. ob 5. uri zvečer prvi mesečni shod v frančiškanski kapeli pri Materi Milosti. Prosi se uljudno k polni udeležbi in vabi tudi druge č. gospode, neude. — P. Filip Bon. Pevec, ravnatelj.

Kulturna cvetka iz Kmetijske družbe. Prišla nam je v roke dopisnica, ki se začneja takole: «Vi ste v Mariboru doma, imate pred nosom vzorno» itd. v tem surovem tonu. Podpis: Tajništvo Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani, tajnik inženir (?) R. Lah. Če izobražen inženir piše tako nenavadno surova pisma izobražencu, kakšna pisma šele prejemo naši kmetovalci. Ali je potem čudno, da naša, nekdanj cvetoča Kmetijska družba vedno bolj izgublja na članstvu in ugledu?

Velekapital triumfira. Predsednik socialističnega kluba v parlamentu in bivši predsednik republikanskega združenja v Ameriki, Etbin Kristan je sprejel od centralistične in monarhistične vlade v Beogradu mastno službo izseljeniškega delegata v činu načelnika I. razreda v New-Jorku. Kaj ne da, vest sama na sebi popolnoma nedolžna. Toda pri globljem premotritvanju zadeve, pa je ta vest zelo zgovorna in še bolj žalostna. Zapeljane delavske mase instinktivno slutijo izdajstvo na svoji koži. Tudi splošen delavski položaj je z ozirom na nezvestobo socialističnih voditeljev in njihov lov na korita skrajno neugoden. Na obzorju se pojavlja revizija ustave, aktivnega sodelovanja delavskih mas ni opaziti, dasi bi se moral tudi poleg političnega tudi socialni del ustave spremeniti v smislu novih zahtev. Danes stvarno zastopa delavske interese v parlamentu edinole še Jugoslovanski klub, dasi ga je ob volitvah delavstvo vse premalo podpiralo in je preveč zaupalo varljivim geslom izdajalskih «socialistov in republikancev». Upati je, da bo pri prihodnjih volitvah delavstvo našlo sebe in v odkrilju SLS poverilo svoje upravičene zahteve Jugoslovanski strokovni zvezi, ki ima voljo in moč združiti delavstvo ponovno v enotno fronto proti velekapitalu. Političnim spekulantom in pustolovcem, kakor so razni Kristani, pa je čas, da se pokaže vrata. Delavci, na noge! Gre za vaše pravice!

Drugi dolenski tabor v Novem mestu je v nedeljo ob ogromni udeležbi orlovstva in občinstva in ob prav lepem vremenu sijajno uspel. Sprevod, ki se je vil od kandijske postaje skrajno mesto k službi božji h kapitelski cerkvi in nato na telovadišče pri postaji v Bršljinu, so otvorili konjeniki-Orli, nato pa je sledila salezijanska godba, izza katere so se za orlovskimi zastavami vrstile orlovске enote ter končno mnogostevilno občinstvo. Orlov v krojih je bilo nad 600, Orlic nad 300 in do 150 naraščajnikov obojega spola. Pred službo božjo, ki jo je daroval na trgu pred cerkvijo preč. g. kanonik Zlogar ob asistenci preč. g. župnika dr. Arnejca iz Koroške in domačega gospoda vikarja, je imel gospod dr. Arneje ganljiv cerkveni govor. Po sv. opravi je br. dr. Cesnik otvoril tabor, nakar je v daljšem govoru predsednik O. P. br. dr. Basaj označil smernice in načela orlovstva. Govorila sta še brat Bizjak in urednik Radešek, ki je prinesel pozdrave štajerskih bratov in pozdrave bratov Orlov-prostovoljcev, ki so založili svoje življenje in svojo kri za Jugoslavijo v smislu gesla: Bog in domovina. Popoldne se je vršila mnogoštevilno obiskana javna telovadba na okrašenem in s paviljoni opremljenem telovadišču. Moralni in tudi gmojni uspeh te zadnje letošnje podzvezene prireditve je nadvse zadovoljiv.

Sokoli v Novem mestu so priredili svoj «Trutzfest» proti orlovskemu taboru. Njihov obhod po mestu je bil zelo klavern in niti senca ne orlovskemu sprevodu. Za godbo je korakalo 80 Sokolov, 20 Sokolic, 8 naraščajnikov in 12 gojenk, občinstva v sprevodu pa nobenega. Dve pokretni skupinici otročaje-kričacev so Sokoli organizirali, da sta letali iz ene v drugo postransko ulico in pozdravljali sprehod peščice Sokolov s svojim «zdravom». Tudi njihova telovadba je doživela popolno blamažo, ker je edino občinstvo tvorilo nekaj liberalnih zagrizencev. Blamaža bi bila znatno večja, da niso gledi sokolske župe v piskerčku ob ognju veličastnega orlovskega tabora. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da večina uradništva simpatizira z Orli. Obsojati pa moramo nekatere dvoživke, kakor na primer kandijski Štembur.

II. Ljubljanski velesejem je bil letos razmeroma zelo slabo obiskan. Tudi razstavljeni predmeti niso nudili zadosti privlačne sile in velik del razstavnega prostora je ostal neizrabljeno. Kaj je temu vzrok, pač ni težko uganiti. Splošna depresija, zastoj v trgovini, slabo narodno in državno gospodarstvo, še slabše politične razmere in preveč enakih prireditev v državi in njenem sosesstvu — vse to škodljivo vpliva na zanimanje občinstva in trgovskih krogov. Taka apatija, četudi je razumljiva, škoduje našemu slovesu in ni v nobenem razmerju z razvojem naše trgovine in industrije, ki v polni meri zaslučuje večjega splošnega upoštevanja.

Kako pod vsako kritiko so naše železnice, najboljše vidimo na ljubljanskem sejmu in mariborski obrtni razstavi, kjer je toliko raznovrstnih prostorov praznih in označenih z napismi: radi železniških težkoč še ne dospelo — prostor prihranjen itd. Ako bi obiskal gospod minister saobračaja Ljubljano in Maribor, bi si lahko ogledal v ravno kar prazno rezerviranih prostorih svojo fotografijo prav po balkansko prikrojene zanikrnosti.

So že začeli. Iz Celja nam pišejo: V naši javni bolnici so že začeli krčiti število bolnikov in sicer ravno sedaj, ko se oglašajo od vseh strani največ bolnikov. Doslej so zmanjšali število bolniških postelj za 37. Ako bo šlo tako naprej, bodo ostali na spomlad v bolnici še samo zdravniki.

Soli ni. Tudi v Bosni je veliko pomanjkanje soli. V mestu Banjaluki je že pol meseca ni dobiti. Tihotapstvo in verižništvo s soljo se je silno razvilo. Cene so zelo visoke, uprava državnih monopolov se pa še vedno ni zganila. Seveda ne, ker je doslej sama spravljala sol verižnikom v roke, jim sedaj tudi ne more kvariti posla. — O pomanjkanju soli se toži tudi iz drugih krajev in pokrajin — v čast in proslavo predstavnikov da-

našnjega režima, ki se po svojih listih nazivajo «sol Jugoslavije».

Smrtna nesreča. Pri kopanju peska 9. t. m. je zemlja podsula petnajstletnega Jožefa Pepelnaka iz Malevesi pri Ponikvi ob juž. žel. Ulomilo mu je tilnik in je bil na mestu mrtev.

POZOR! Dijaki in starši! POZOR!

Začetek šolskega leta je prišel. Treba bo kupiti novih knjig in raznih šolskih potrebščin.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta 5 priporoča:

Knjige za vse šole - raznovrstne zvezke - risalne bloke - papir - šestila - svinčnike - peresa - ravnila - radirke - sploh vse potrebšchine, ki se rabijo v srednjih, meščanskih in ljudskih šolah.

Postrežba solidna in točna - cene kolikor mogoče nizke. Za obilen obisk se priporoča

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta 5.

Iz Maribora.

Shod obrtnikov SLS v Mariboru se vrši prihodnjo nedeljo, 17. septembra točno ob pol 10. uri predpoldne v Gambrinovi dvorani. Udeleženci z dežele naj si ogledajo obrtno razstavo po shodu, ker bo za to časa dovolj na razpolago.

Obrtnike, ki so pristaši SLS vabimo, da se udeležijo shoda Obrtne zveze, ki se vrši prihodnjo nedeljo, dne 17. septembra ob pol 10. uri dopoldne v Gambrinovi dvorani v Mariboru. Na shodu govorijo naši poslanci, podpredsednik Trgovske in obrtne zbornice g. Ogrin iz Ljubljane, prof. Vesenjak in drugi. Namen shoda je, da se za vse okraje Slov. Štajerja ustanovi Obrtna zveza. Pridite torej iz vseh okrajev obrtniki, ki ste krščanskega mišljenja: kovači, čevljarji, krojači, gostilničarji, zidarji, tesarji, kolarji, mizarji, urarji in obrtniki vseh drugih vrst prihodnjo nedeljo v Maribor. Po shodu si udeleženci ogledajo obrtno razstavo. Agitirajte med tovariši-obrtniki za udeležbo. Po železnici velja polovična vožnja.

Obisk g. dr. Rosine na shodu intelektualcev v Zagrebu ni bil po godu mlademokratom dr. Kukovcu, dr. Kodermanu in prof. Voglarju. Ožji pristaši Agromer-kurja so takoj sklicali sejo najzvestejših Žerjavovcev, kjer so sklenili, da kličejo starino dr. Rosino na odgovor, zakaj se je brez višjega dovoljenja udeležil shoda v Zagrebu. Dr. Rosini grozijo, da mu vzamejo «Posojilnico», ako bo v Mariboru ustanovil proti-Žerjavovo politično skupino. Resni možje iz demokratskega tabora stopajo na stran dr. Rosine. Dvoboj Kukovec-Rosina utegne biti zanimiv.

POKRAJINSKA OBRтна RAZSTAVA V MARIBORU.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru zavzema dva obširna objekta in sicer vrtno prostore Dijaškega doma, dvorano in prostore na dvorišču pri Götzu. Oba objekta sta nad vse zanimiva in zaslužita, da si jih malo natančneje ogledamo.

Na desno pri Dijaškem domu in sicer ob vhodu so razstavili vrtnarji prekrasni vrt, ki je res nekaj biser cele razstave. Poleg umetniško razstavljenih izdelkov vrtnarstva (med njimi polno za sedanj čas nenavadnih cvetk) vzbujajo pozornost tudi izredni sadeži. Tudi vnani obiskovalci so polni priznanja, da kaj takega na vseh naših sličnih prireditvah še niso videli. Med razstavljalci nahajamo vrtnarsko podjetje Džamonja, Jemec, državna vinarska in sadjarska šola, Požar, Zgank (vrtnar lesne družbe Drava), Urbanek, Mejevšek s krasno elipso sredi vrta), Borštner iz Maribora, Vavda vrtnarstvo, Ptuj, Bertels-Menjschoj iz Strnišča, oskrbnistvo Racev-dvor iz Krčevine. Nekaj očarajoče lepega je ta objekt vrtno razstave zvečer, ko razsvetljujejo razstavne prostore električne luči.

Za vrtnarji ugaja obiskovalcem vinska razstava, ki je zelo dobro obiskana in katere popis bo prinesel Gospodar.

Brezalkoholne pijače. Cesar nam dosedaj noben velesejem v Jugoslaviji ni pokazal, nam nudi obrtna razstava v Mariboru, ker ima krasno ozaljšan paviljon (št. 10) z brezalkoholnimi pijačami. Podravska industrija sadnih izdelkov v Selnici razpečava naravne sadne soke. Ti so iste važnosti, kakor sadje sploh. Prednost pred sadjem pa jim gre, ker so na razpolago v vseh letnih časih, celo v letinah, kadar sadja ni. Telesnemu organizmu prijaajo, ker čistijo kri in imajo potrebno redilno snov: sladkor v obilni množini. Zopar jejo so najboljši pomoček, posebno, če jih pijemo s slatino. Razstavljen najdemo pristne naravne soke, sladkane in nesladkane. Malinovca je kar pet vrst. — Razven teh se še dobi borovničar, ribenzi sok, bezgovec, grozdni sok, citronin sok in jabolčni sok leta 1920. Grozdni sok vinske trte lanskega leta je zelo sladek, da je sam komaj užiten. Treba ga je pomešati z vodo, najbolje s kislom. Prodaja se pa tudi sladkan, gost kot sirup. Ta mnogoličnost pač kaže, koliko izbiro dobrih pijač imajo abstinenti na razpolago. Škoda je le, da nimamo v Mariboru in po celi Sloveniji mnogo brezalkoholnih gostiln, kjer bi se taka zdrava, domača pijača točila. Koliko prepirov, ubojev in drugih težav bi potem bilo lahko prihranjenih našim slovenskim držaninam!

Na dvorišču Dijaškega doma so sploh vsi paviljoni za razprodajo jedil in pijač zelo okusno zgrajeni in jih hvalejijo vsi posetniki razstave.

Slovensko žensko društvo je postavilo na dvorišču Dijaškega doma leseno kmetsko hišo v narodnih barvah, kakor pobarvane majhen kmečke kočice po Bizelskem.

Izražajo željo, da bi se naj ob prihodnji razstavi razstavile tipične kmetijske bajtice iz drugih naših slovenskih štajerskih krajev.

Za kmetovalce in vinogradnike je zelo podučljiva razstava vinske posode, poljedelskih strojev, ročnih mlinov in čisto originalna iznajdba nove stiskalnice, s katero je presenetil razstavo znani vinarski strokovnjak gospod Fr. Rudl iz Maribora. Strokovnjaki, ki so si ogledali Rudlovo stiskalnico, so enoglasno izpovedali, da je ta izum za vinogradnike in sadjarje za prihodnost največjega pomena in bo Rudlova nova preša izpodrinila v najkrajšem času vse dosedanje izume na polju raznih stiskalnih sistemov.

Med poljedelskimi stroji je razstavila tudi mariborska zvonarna Bühl 2 zvana, s katerima zvonijo na razstavi.

Predmet občudovanja je na tem prostoru tudi veliki električni motor (360 konjskih sil) izdelek tvrdke «Elin».

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 300—304 naših kron; francoski frank stane 23.60—24.08 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 0.42—0.43, za 100 češkoslovaških kron 1036—1056, za 100 nemških mark 22—23 in za 100 laških lir 1328—1356 jugoslovanskih kron. V Curihu znaša vrednost našekrone 1.70 centima (1 centim je 1 vinar). Od zadnjega poročila je vrednost naše krone poskočila za 25 točk.

SENO

slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja —
OSET ANDREJ, MARIBOR
Aleksandrova cesta št. 57, telef. 88. 19—323

Tovarniška zaloga češkega in angleškega manufakturnega blaga
se dobi po najnižjih cenah pri

J. TRPIN
Maribor, Glavni trg 17.
3—p378

Stavb. podjetje Rojs Karol, Ormož

se uljudno priporoča za vsa v njegovo stroko spadajoča dela: gradnja in opremljanje po danih in lastnih načrtih, naprava račnov in proračunov, strokovna mnenja, solidno delo po smerih cenah. Delava in zaloga raznega rezanega in stavbenega lesa, apna, cementa ter raznega drugega stavbenega gradiva.

Oglejte si našo stojnico na Pokrajinski črtni razstavi v Mariboru, objekt B, paviljon 14, stojnica 16

Zidarji

ra rekredno delo se iščejo. Kje pove upravništvo. 1—2 417

Zlatorog milo, kristalno sodo, bučno olje, riž, kavo, zafran, papriko, kolinsko kavino primes, Ciril in Metodove vžgalice, kolomaz la, Mirija in Cipulja kremo, papirnate vrečice

prodaja samo na debelo

MACUN & FABIANI

trgovina špecerijskega in kolonijalnega blaga na debelo

Maribor. Telefon interurban št. 180. Šolska ul. 4. 3—4 368

Fotograf KIESER

Maribor, Gregorčičeva ulica št. 20
ob gornji Gosposki ulici

se priporoča pri porokah, primicijah, družinah in društvenih skupinah.

Stroškov se ne zaračuna, cene kakor v mestu.

— Največji in najstarejši altelje v mestu. —

POZORI

Al. Gnušek, Maribor

Glavni trg št. 6,

prodaja

žičnate žimnice (Drateinsatz) po K 560—, atrik-žimnice 3 delne po K 2150—, impregnirane plachte za vozove, mlatilnice, konje kvadratmeter po K 250—, vrvi za zvonove, studence, seno in perilo, vsaka debelost in dolgot kg K 120—, 170—, strange za konje par K 44— do K 90—, uzde navadne in pletene po K 30— in K 36—, zaloga hlače, žamet rižasti, platna, racmošina, plavotiska, lincerdruk, cajghlače, spodnje hlače, svajce vsake vrste, predpasnike iz klota in plavotiska, obleke za dekleta, moške predpasnike, robce, slamnjače po najnižjih 8—10 cenah. 388

Modele čevljev

v celih serijah iz lepenke, po modernih kopitnih oblikah ali američanskih oblikah izrezane, dobavlja za tvornice obuvanja in čevljarje. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.

Zgornje dele

izdelujem iz od naročnika mi doposlanega materiala, prv vrstno, hitro in po ceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov, za tovarne obuvale.

Nakup, reparatura in prodaja čevljarjskih strojev.

Zahtevajte prospekte od

Ralph F. Richter,

Subotica VI.

Poučevanje

v vseh strokah moderne, mehanične izdelave obuvale. Zahtevajte prospekte! 12—331stl.

Proda se: 2 lepi hiši v dobrem stanu, z vsemi potrebnimi pritlikinami in zemljiščem blizu mesta Ptuj; 1 gostilna, 3 orale zemljišč in stavba za kakšno tovarno ali sličnega, ker je tam stalna vodna moč, 1 uro od Ptuja. Rudnik z izvrstnim premogom in inventarjem, blizu železnice; event. se sprejme premožen kompanjon. Naslov pove upravništvo lista. 416

Jermen, 13 m dolg, 15 cm širok, 7 mm debel, čeprav obrabljen se takoj kupi v Mariboru, Loška ulica 15. 1—3 412

Posestvo z gostilno, okoli 5 oralov zemlje, vse v prav dobrem stanu se prodaja. Vpraša se pri lastniku v Hočah, gostilna pri kolodvoru.

Mlin se išče v najem na dobri vodi z nekoliko zemlje ali pa za kupiti. Pismene ponudbe pod »mlinar 414« na upravo tega lista. 1—3 414

Kupim

vsako množino: prima suhega bel fižol, namizno sadje in orehe vse po najvišjih cenah IVA ROY, Maribor, Glavni trg trgovina s kvasom in živi 1—2 4

Gozdno posestvo

se išče v nakup. Naslov v upravo tega lista pod »Nakup 409« 2—

FR. PERGLER - MARIBOR

Mlinska ulica 44.

TOVARNA VOZOV

Mlinska ulica 44.

Izdeluje najfinejše ekvipaže, luksuzne, tovarne, gospodarske in športne vozove ter športne predmete, smuče, sanjke itd. Na željo se tudi izgotovijo avtokaroserije. — V zalogi vedno novi in že rabljeni vozovi po brezkonkurenčnih cenah. — Vsa popravila se izvrše kar najvestnejše.

Tel. adr.: tovarna vozov Maribor.

Tel. adr.: tovarna vozov Maribor.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica št. 6, r. z. z. n. z.

obrestuje od Novega leta naprej navadne vloge po

4¹/₂%

Trajne in večje vloge pa po dogovoru.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Podružnica v Mariboru.

581

Začasno: Koroška cesta 1/1 — Telefon 311 — Brzjavni: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost s Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez R 50,000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

Samo 10 dni Brez konkurence! Samo 10 dni

Nabavil sem velike množice finih, dobro izdelanih modnih hlač za gospode, katere se bodo prodajale samo 10 dni, pričenši v soboto, dne 9. t. m.

po 640 K za komad.

Nikdo naj ne zamudi priložnosti, da si za današnje razmere po neverjetno nizki ceni nabavi ali vsaj ogleda blago, katero je danes brez konkurence. Priporoča se

J. PREAC, manufakturna trgovina, Maribor, Glavni trg 13.